

Pile grill na podlošku svježe (€/kg) **2,79 €** (Cijena na 2,5 kg: 3,95 €)

Dimljeni svinjski vrat Sijeme (€/kg) **7,49 €** (Cijena na 2,5 kg: 6,95 €)

Naranča grčka (€/kg) **0,99 €** (-33%) (Cijena na 2,5 kg: 1,49 €) **Cijena niža od ograničene!**

Gloria mljevena kava 250 g (1 kg=15,95 €) **3,99 €** (-21%) (Cijena na 2,5 kg: 5,69 €)

KTC SUPERMARKETI

19. 11. - 26. 11. 2025.

"Skriveno" blago hrvatskih samostana: "Mali panteon hrvatskog naroda"

[dugoselo.info Vijesti - Hrvatska Kultura](http://dugoselo.info/Vijesti-Hrvatska-Kultura)

Platforma: Lokalno - prvo bitno 24.11.2025.

Samostan sv. Frane na zapadnom dijelu splitske Rive jedan je od najstarijih franjevačkih samostana na hrvatskoj obali i jedno od ključnih duhovnih i kulturnih središta grada, kako kroz povijest, tako i danas.

Njegovi počeci sežu u 13. stoljeće. Prema predaji za svog boravka u Dalmaciji 1212. godine ovaj samostan u još nekoliko osnovao je sv. Franjo. No, vjerojatnije je, da se osnutak samostana zbilo nekoliko godina kasnije, 1218., te je do smatra najstarijim sačuvanim splitskim samostanom.

Prvotni samostan podignut je uz same gradske zidine uz crkvu sv. Felicija, biskupa i mučenika iz Dioklecijanova doba (304.). Upravo ta položajna simbolika rub grada odredila je i franjevačku prisutnost kao znak jednostavnosti, blizine narodu i spremnosti na služjenje.

Da su franjevci dijeli sudbinu naroda svjedoči i podatak iz 1607. godine kada su od kuge koja je poharala Split pomrla i svi franjevci u tamošnjem samostanu. Pedesetak godina kasnije, prema zapisu kanonskog pohoda provincijala fra Ivana Mateja Sušića od 11. listopada 1665. našao je srušeni i razoreni samostan, koji su tadašnje vojne vlasti same srušile uslijed mogućeg prodora Turaka, a kamenje je poslužilo za izgradnju obrambene kule. Franjevci su stanovali u iznajmljenoj kući, a porušeni samostan su uz potporu vjernika i vlasti obnovili nakon Kandijskog rata (1645.-1669.). Samostan i crkve kakve danas poznajemo datiraju iz sredine 19., odnosno početka 20. stoljeća.

Unutrašnjost crkve sv. Frane

Franjevci su u Splitu od samih početaka imali iznimnu pastoralnu, karitativnu, odgojnu i kulturnu ulogu. Kroz stoljeća su djelovali kao ispovjednici, učitelji i propovjednici, ali i kao čuvari pisane baštine. Splitski samostan bio je kroz dugu povijest u službi odgoja mladih franjevaca. Tako se ovdje već 1308. godine nalazio *lector conventus* male braće u Splitu. Fra Ivan Marko Lukačić iz Šibenika, poznati hrvatski skladatelj koji je veći dio života proveo u Splitu podučavao je glazbu. Zanimljivo je spomenuti, da je po odredbi Kongregacije za širenje vjere u splitskom samostanu bila podignuta akademija za hrvatski jezik koja je spremala buduće misionare.

Oslikano raspelo

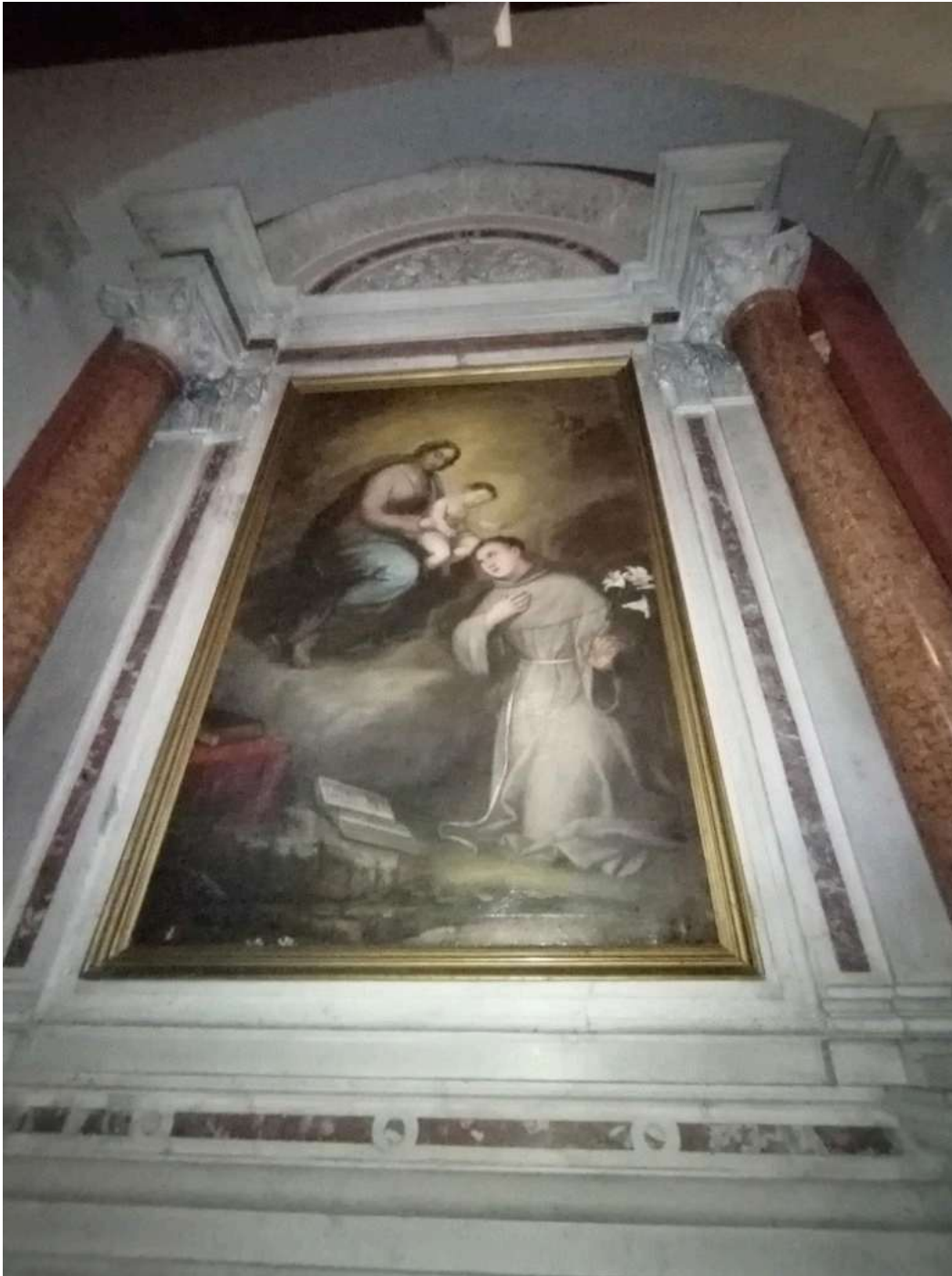
Samostanska knjižnica jedna od najvrjednijih na hrvatskom primorju sadrži inkunabule, rukopise, stare knjige i dokumente koji svjedoče o povijesti Splita, franjevačkog reda i hrvatske duhovnosti. Uslijed već spomenute epidemije kuge, 1607. u preventivne svrhe dio knjižnog fond i arhiva je spaljen. No sačuvano je više rukopisa na pergameni, od kojih je najstariji onaj iz 1385. godine. Knjižnica posjeduje četiri inkunabule (razdoblje 1493.-1497.), kao i 70-ak knjiga iz 16. stoljeća, među kojima i *Quinquaginta parabolae* Marka Marulića (Venecija, 1510), oko 180 svezaka knjiga iz 17. stoljeća, više od 900 svezaka knjiga iz 18. stoljeća, kao i knjige kasnijih perioda do današnjih dana koje obuhvaćaju razne grane teologije, ali i uopće društvenih znanosti. Zanimljivo je spomenuti i samostanske knjige prihoda i rashoda vođeno kontinuirano od 1580., kao i popise pokopanih obitelji u crkvi do 18. stoljeća. U knjižnici se nalazi i bogata zbirka časopisa iz 19. i 20. stoljeća. U arhivu se nalazi muzikološka zbirka s brojnim rukopisima i tiskanim djelima glazbene literature, s najstarijima iz 16. i 17. stoljeća.

Oltar Blažene Djevice

Glavni oltar je 1903. izradio splitski klesar i graditelj oltara Josip Barišković. Kip sv. Franje kopija je djela kipara Giovannija Duprèa. Tu su i četiri pokrajnja oltara Bezgrješne Djevice, rad Palme Mladeg; Sv. Antuna, rad Ferdinanda Schumana/Jurja Pavlovića Fontane, Sv. Josipa, rad šibenskog majstora Lučića. Najvrjednije djelo je slikano raspelo, rad majstora Blaža Jurjeva Trogirana.

Samostan i crkva sv. Frane bili su i mjesto okupljanja humanista, kao i istaknutih osoba javnog života, što ga čini jednim od tih intelektualnih središta grada. Stoga ne čudi, da se ovo mjesto naziva i „hrvatski panteon“, jer su i crkvi i klastru neki naši i svoje posljednje počivalište: pisac *Historiae Salonitanae* Tomo Arhiđakon (1200.-1268.), književnik Marko Marulić (1450.-1524.), glazbenik fra Ivan Marko Lukačić (1585.-1648.), pjesnik Jeronim Kavanjin (1643.-1714.), političar dr. Ante Trumbić (1864.-1938.).

Oltar sv. Antuna

U samostanskom klastru, građenom u 13. stoljeću nalazi se niz fragmenata spomenploča. Klaustar je mjesto održavanja raznih kulturnih događanja, a u božićno vrijeme već petnaestak godina ovdje su smještene ponajveće splitske jaslice autorsko djelo Ane Bedalov i Ivica Kalebića.

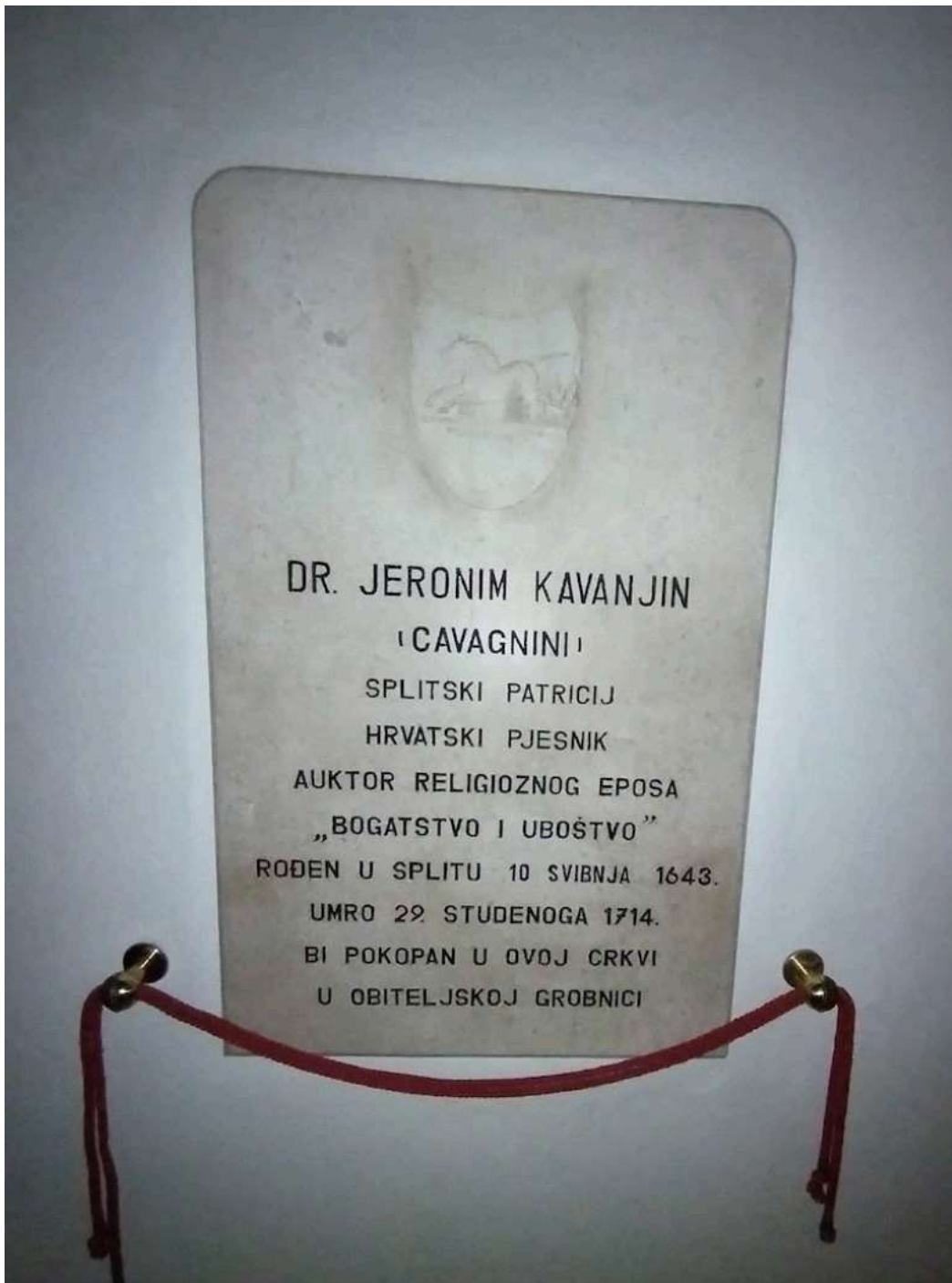
Danas je samostan sv. Frane na Obali živo franjevačke prisutnosti, mjesto molitve, kulture, glazbe i drugih duhovnih sadržaja. Iako smješten u srcu najprometnijeg gradskog prostora, u neposrednom doticaju s turističkom vrevom Rive i zapadne obale, on ostaje tiho utočište, podsjetnik na duboke kršćanske i kulturne korijene Splita. Njegova povijest svjedoči o neraskidivoj povezanosti franjevaca konventualaca i grada, a grobovi velikana u podsjećaju na bogatstvo hrvatske baštine čuvane stoljećima u sjeni skromnog franjevačkog habitusa.

Oltar sv. Josipa

Grob Marka Marulića

Grob Jeronima Kavanjina

Grob dr. Ante Trumbića - djelo Ivana Meštrovića

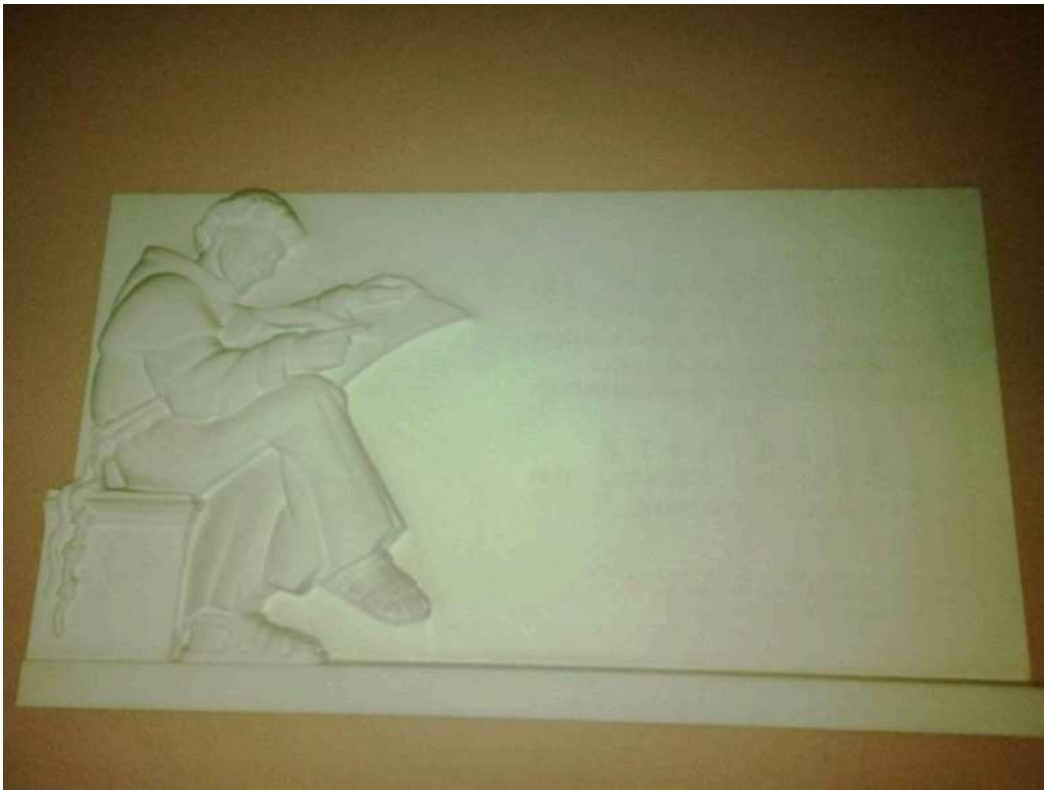
Klaustor - Kamena kapela s drvenim kipom, 17. st.

Jaslice u klastru

Reljef fra Bernardina Splitsanina - djelo Pere Jakšića

Klaustar - fragment pokrova sarkofaga s prikazom Krista i apostola i vojnika, 4. st.

Samostan i crkva sv. Frane

Tekst i foto: Marija Belošević

Tekst objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti.

• **PODIJELITE:**

- [Share](#) [Tweet](#) [Email](#) [Share](#) [Share](#)

Prethodna vijest